

## **Profilaktyka i promocja zdrowia. ZDROWA NIEDZIELA (64)**

24 marca obchodzony jest Światowy Dzień Gruźlicy, to choroba bakteryjna wywoływana przez prątki gruźlicy (bakterie *Mycobacterium tuberculosis*). Bakteria ta rozmnaża się bardzo powoli, może przetrwać w organizmie w stanie „uśpienia” wiele lat. Dziś tej groźnej chorobie poświęcamy niedzielny cykl profilaktyki zdrowotnej.

---

Według szacunków Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w 2018 roku na gruźlicę zachorowało 10,0 mln osób na świecie, zapadalność wynosiła 132 na 100 000 ludności. W Polsce w 2019 roku zarejestrowano 5321 zachorowań na gruźlicę, co oznacza 166 przypadków gruźlicy mniej niż w roku poprzednim (5487 zachorowań) i 2188 przypadków mniej w porównaniu z rokiem 2010. Chorują głównie dorośli, a liczba zachorowań u dzieci – m.in. dzięki prowadzonym od lat skutecznym szczepieniom – jest znacznie mniejsza. Skuteczność leczenia i wykrywania gruźlicy jest coraz większa. Od 2000 r. udało się uratować przed zgonem z powodu gruźlicy 54 mln osób, a śmiertelność z powodu tej choroby zmniejszyła się w tym okresie o 42 %.

Gruźlica statystycznie najczęściej atakuje płuca, ale zmiany gruźlicze mogą występować w każdym narządzie ciała (gruźlica pozapłucna).

U większości ludzi zakażonych nie dochodzi na szczęście do rozwoju choroby, a jedynym objawem przebytego zakażenia jest dodatni odczyn tuberkulinowy lub dodatni wynik testu IGRA.

W Polsce chorują głównie osoby dorosłe, które miały styczność z chorobą w młodości, a zachorowanie należy wiązać z obniżoną odpornością. Rzadko występują zachorowania u dzieci oraz młodzieży dzięki szczepieniom.

Przed wprowadzeniem szczepień powszechnych w połowie lat pięćdziesiątych, śmiertelność była bardzo wysoka: w 1950 roku z powodu gruźlicy umarło ponad 3 tysiące dzieci do 14 roku życia.

Gruźlica płuc jest całkowicie i trwale uleczalna jeśli jest wcześniej wykryta i prawidłowo leczona.

### **W jaki sposób stwierdza się gruźlicę?**

Test skórny  
Prześwietlenie klatki piersiowej  
Badania płwociny (flegmy)  
Badania krwi lub moczu.

### **Jak objawia się gruźlica?**

Do objawów choroby należą:  
Gorączka i nocne poty  
Kaszel (utrzymujący się zwykle dłużej niż 3 tygodnie)  
Utrata wagi  
Krwioplucie (krew w płwocinach) w każdym momencie  
Gruźlica pozapłucna powodować może objawy ogólnoustrojowe i objawy zależne od miejsca choroby.

### **Jak dochodzi do zakażenia gruźlicą?**

Źródłem zakażenia prątkiem gruźlicy jest najczęściej chory na gruźlicę prątkujący, czyli wydalający prątki poprzez drogi oddechowe. Gruźlica jest przenoszona drogą kropelkową podczas kaszlu, płucia czy kichania. Do infekcji dochodzi w przypadku długiego i bliskiego kontaktu z zakażoną osobą (rodziną, przyjaciółmi, współpracownikiem czy opiekunką do dzieci). Większość przypadków gruźlicy przestaje być zaraźliwa po około dwóch tygodniach leczenia.

---

Cel Światowej Organizacji Zdrowia, przedstawiony w "End TB Strategy" to zmniejszenie do 2030 roku liczby zgonów z powodu gruźlicy na świecie o 90% w porównaniu z rokiem 2015 oraz globalne obniżenie w tym czasie o 80% zapadalności na gruźlicę. Do poprawy sytuacji epidemiologicznej gruźlicy mogą przyczynić się nowe leki, które pozwolą skrócić czas leczenia gruźlicy i zwiększą skuteczność terapii. Aktualnie trwają, przy udziale WHO, badania skuteczności przeciwgruźliczej 23 leków oraz różnych schematów lekowych. W opracowaniu znajdują się nowe testy, które mają za zadanie wykrycie utajonego zakażenia prątkiem gruźlicy oraz testy molekularne, umożliwiające szybkie wykrywanie oporności prątków na leki. W ramach planowanych działań priorytetem jest opracowanie bezpiecznej szczepionki, która zmniejszy ryzyko zakażenia się prątkiem gruźlicy.

**Informacja GIS**